

Miquel Farré i Albagés

Biografia del pintor Miquel Farré i Albagés

1901-1979

JOSEP M. ROS I VILA
Acadèmic Numerari

ACADÈMIC DE NÚMERO DES DE 1943

En comprometre'm amb la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi per tal de redactar la semblança biogràfica del meu apreciat amic i excellent company Miquel Farré i Albagés, vaig començar a buscar informació entre els qui havien estat els seus col·laboradors, amics i allegats a fi de fer una biografia real i verídica de la seva remarcable personalitat. He aconseguit tant de material, que la meua missió s'ha limitat a ordenar i resumir el més interessant de la seva vida, de les seves inquietuds i tasques, copiant estrictament moltes de les narracions i comentaris que m'han facilitat per tal que no se'm titlli d'enaltir massa la seva persona, degut a la profunda amistat que ens unia, i adverteixo que hi ha comprovants d'autenticitat de tot el que s'exposa, afirma o comenta.

Vagi, doncs, per endavant el meu reconeixement a tots aquells que han aportat antecedents sobre l'assumpte, molt especialment a Montserrat Farré Raventós de Ticó, filla del pintor, que s'ha desfet per facilitar la meua labor i a qui manifesto el meu agraïment més profund.

1901. Miquel Farré i Albagés nasqué a Barcelona el 10 de febrer de 1901, a la finca «La Fontana», de l'ex-vila de Gràcia, en un ambient

agrícola i pobletà. Els seus pares, Jaume i Josepa, formaven amb els cinc fills del matrimoni —quatre nois i una noia— una família modesta i senzilla.

1904-1905. Des dels primers anys, Miquel Farré tingué una disposició innata per a captar formes i figures ja que el dibuix li era fàcil.

1906. A l'Escola Primària del barri, demostrà, a partir dels cinc anys, una certa afecció per les arts plàstiques, i omplia els quaderns escolars amb dibuixos que despertaven la curiositat i l'interès dels seus companys, malgrat que ell restava atent a les disciplines de la classe. Al principi, el mestre el considerava un pertorbador, perquè distreia l'atenció dels seus companys, i per això l'amonestava sovint; amb el temps, però, es tornà tolerant amb ell perquè segurament s'adonà que els dibuixos que Farré realitzava als quaderns escolars no eren gargots vulgars, sinó que eren meritoris i atractius.

1910. Ja d'adolescent, a l'Acadèmia «Collegi Integral», que dirigia el mestre J. Pena, continuà a perfeccionar-se en les matèries pròpies de l'edat amb una dedicació especial a la seva afecció predilecta, el dibuix.

1911. Més gran, a partir dels 10 anys i amb el permís dels seus pares, acudí també a les classes nocturnes que es donaven a les Escoles Municipals d'Arts i Oficis, perquè ja s'interessava per les arts aplicades. Malgrat això, Farré, en els seus inicis pictòrics, no tingué cap professor, però sí una dedicació total i innata per al dibuix. Fou un autodidacta autèntic.

Més tard, als 13 anys, provà sort a l'Escola de Belles Arts, coneguda com a «Llotja», i hi ingressà com alumne lliure ja que no tenia encara els 14 anys reglamentaris.

1915. Als 14 anys fou admés com a alumne oficial a l'Escola de Belles Arts, on cursà, a la nit, totes les assignatures programades en els cursos successius, més les de perfeccionament de l'especialitat de pintura, que es donava al final dels estudis.

1916. Alumne oficial de «Llotja», Escola de Belles Arts. Vengué el seu primer quadre en una exposició col·lectiva de l'Agrupació d'Aquarellistes de Catalunya. En una altra exposició, instal·lada al Palau de Belles Arts, li fou admés un oli titulat «Eucaliptus». Tenia 15 anys.

1918. Es traslladà a València per obtenir el títol de professor de dibuix a l'Escola de Belles Arts d'aquella ciutat, ja que la de Barcelona no hi estava facultada. Un fet que sens dubte tingué una especial repercussió per tal que aquest trasllat es realitzés fou haver rebut, de petit, l'encàrrec formal de realitzar al carbó el retrat d'una vaca, que fou de gran similitud, segons l'opinió de la mestressa del pacient animal, que ella tenia a la rebotiga de la vaqueria que proveïa de llet el veïnat. Aquest treball el cobrà amb el subministrament de llet, durant un mes, per a la seva família. Cal suposar que aquest esdeveniment portaria els seus pares a donar-li facilitats per seguir les seves afeccions, ja que no anaven amplex de recursos.

1919. En tornar de València fou nomenat Professor Auxiliar de dibuix a l'Escola de Barcelona, càrrec que exercí diversos anys alternant-lo amb el seu treball personal de taller, prenent part a les exposicions d'Art de Primavera, celebrades al Palau de Belles Arts de Barcelona.

1923-1924. Realitzà el Servei Militar a Barcelona i, al cap de poc temps d'haver-se incorporat a files, el General Sagardía passà revista a la Unitat, el qual, en adonar-se que hi havia el nom de Miquel Farré, a qui admirava per les seves pintures, ordenà que es presentés al seu despatx, cosa que el sobresaltà, encara que només de moment, ja que solament el volia conèixer i felicitar-lo. Passà la «Mili» més tranquil·la.

1925-1926. Aconseguí una beca de l'Estat per a traslladar-se a Granada, a la «Residència de Pintores de la Alhambra»; durant aquest període com a pensionat, celebrà exposicions a Granada, Madrid i Barcelona, de pintura i aquarella, principalment. Ell mateix confessà que l'aquarella li anava bé i fou molt celebrat per la premsa d'aquell temps. La majoria d'aquarelles romangueren a Granada. Tenia aleshores 24 anys i era assidu de les tertúlies que freqüentaven Antonio Barrios, García Lorca i de les que de tant en tant organitzava Manuel de Falla en el seu Carmen del Alhamillo.

1928. Obtingué una altra beca concedida per oposició a la Fundació Cuyàs, efectuà una sortida d'estudis per Espanya i féu tot seguit la seva primera anada a l'estranger i, atret per les obres de pintura mural dels grans mestres florentins de frescos, visità Itàlia.

1929. La Comissió Organitzadora de l'Exposició Internacional de Barcelona va adquirir-li un aquarella que avui es troba al Museu d'Art

Modern, fent parella amb la que comprà l'Excma. Junta de Museus de Barcelona; ambdues amb temes del «Barri de Sant Agustí», de la Barcelona vella. Realitzà exposicions individuals d'aquarelles a Madrid, Barcelona, València i Bilbao, i de collectives a Niça, París, Santa Cruz de Tenerife, Madrid i Barcelona. Fou soci d'honor de l'Agrupació d'Aquarellistes Bascos, de la de Canàries i de la de Barcelona. Diverses entitats i cases comercials el sollicitaren com a cartellista. Fou guardonat amb la Medalla d'Or al Concurs de Paisatges, convocat per l'Acadèmia de Belles Arts, per la seva pintura «Carrer de Jaume Gualt».

1930. Viatge d'estudis a París i Roma. Obtingué el primer premi al Concurs de Cartells «Setmana Cotonera» amb el títol «Importació».

1931. Fou nomenat ajudant meritori a la classe de Dibuix Artístic de l'Escola de Belles Arts de Barcelona.

1932. Aportà les obres «Montserrat» i «Virolai» al Concurs «Montserrat vist pels seus artistes». L'obra 909, presentada a l'«Exposició Nacional de Belles Arts», fou adquirida per la Generalitat. Com a president de l'Agrupació de Cartellistes, n'organitzà la primera exposició. L'Ajuntament de Barcelona comprà l'oli núm. 50 de l'Exposició Municipal d'Art.

Manuel Raventós i Domènech, promotor de l'explotació agrícola Raimat, a la província de Lleida, encomanà a l'arquitecte Joan Rubió i Bellver la restauració i acondicionament de l'antic Castell de Raimat i la construcció de l'església de la població, i encarregà al pintor Miquel Farré, per indicació de l'esmentat arquitecte, les pintures al fresc de l'altar major. Durant la realització del treball conegué Dolors Raventós i Fatjó, que esdevindria la seva esposa.

1933. Exposició individual d'aquarelles a la Sala Busquets, de Barcelona, amb les sèries «Sant Agustí», «Primavera», «Canal París» i «Estació». Obtingué el primer Premi Nacional d'Arquarella amb el lema «El Port», destinat al Museu d'Art Modern, de Madrid. L'obra «Paisatge a l'aquarella» aconseguí premi a l'Exposició Municipal d'Art, de Barcelona.

1934. Establí el seu estudi-taller al carrer de Girona, número 49. L'Ajuntament de Barcelona adquirí l'obra «El Port» i la Junta Municipal d'Exposicions d'Art, la «Plaça de Sant Agustí», destinada al Museu

d'Art Modern. Fou nomenat vocal de la Junta de Museus. Realitzà un viatge d'estudis a Grècia, Egipte i Itàlia. Es casà amb Dolors Raventós i Fatjó.

Durant el viatge de noces, féu estada a la Vall d'Ordessa, en ple Pirineu Central, cosa que palesa la seva passió pels paratges d'alta muntanya.

1935. Celebrà una exposició individual de pintures a la Sala Busquets, que fou molt elogiada per la crítica. Fou nomenat representant de la Junta de Museus del Patronat del Museu de Sitges.

1936. Exposà una col·lecció d'aquarel·les a Niça, fomentada per la Sala Gaspar, de Barcelona. Prengué part, amb dues obres, a l'Exposició Nacional de Belles Arts. Fou premiat al Concurs Nacional del Ministeri de Belles Arts, de Madrid, amb el tema «Paisatge a l'aquarella». En iniciar-se la Guerra Civil i estallar la revolució a Barcelona, el 19 de juliol, nasqué el seu fill Miquel.

1937. En plena Guerra Civil, defugint tota mena de perills, aconseguí d'embarcar-se amb l'esposa i fill en un vaixell alemany, ancorat al port de Barcelona. Instal·lats a Itàlia, escolliren Florència per viure-hi, i assistí a l'Institut de Belles Arts de Porta Romana per tal d'estudiar amb eficàcia les tècniques de la pintura al fresc, interessat com estava per incorporar-les al concepte de les arts pictòriques contemporànies.

1938. A fi de conèixer les diverses escoles i tendències, viatjà per França, Àustria, Alemanya, Bèlgica, Holanda, Grècia i Egipte. Retornarà finalment a San Sebastián, on fou nomenat Auxiliar Militar per tal de protegir el Patrimoni Artístic.

1939. Prengué part en una exposició d'Art Sacre, a Vitòria. Celebrà una exposició a les Galeries Coma, de Palma de Mallorca. Traslladà l'estudi-taller del carrer de Girona, núm. 49, al carrer de Llúria, número 51, cantonada Consell de Cent.

1940. Fou nomenat professor interí de procediments tècnics de la Pintura, a l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi, de Barcelona. Celebrà una exposició individual de pintura a la Sala Busquets, de Barcelona. S'edità el llibre «Del Alto Ebro a las Fuentes del Llobregat», del General Sagardía, amb aquarel·les de Miquel Farré.

1941. Celebrà una exposició individual de pintures a l'aquarella a la Galeria Gaspar, de Barcelona. Acompanyat per alguns socis del Centre Excursionista de Catalunya, recorregué les valls de l'alt Pirineu, ja que era un entusiasta de la muntanya i un enamorat dels hàbits i costums dels seus moradors. Mentre pintava feia croquis i dissenys per il·lustrar l'atlas lingüístic de la Vall d'Aran, de monsenyor Antoni Griera —Editorial La Polígrafa— Barcelona.

1942. Al «Saló d'Art», de Bilbao, celebrà una exposició individual de pintures. A l'església del Reial Col·legi de les Escoles Pies del carrer Diputació, de Barcelona, pintà al fresc els absis de l'altar major i dels dos laterals.

1943. Fou nomenat Acadèmic de Número de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi, de Barcelona. Prengué part en una exposició conjunta a la Virreina, organitzada per l'Institut Italià de Cultura, de Barcelona. Guanyà les oposicions i fou nomenat Catedràtic Numerari de l'Assignatura «Procediments pictòrics i Pintura mural» a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi, de Barcelona. Amb un grup de companys del Centre Excursionista de Catalunya, assistí a la inauguració del «Refugi Josep M.ª Blanch», a l'Estany Tort de Peguera, i pintà una aquarella de l'indret en ple Pirineu, que tingué la gentilesa de regalar a l'arquitecte que projectà el refugi.

1944. Exposició individual de pintures a la «Sala Argos», de Barcelona. Membre del jurat a l'Exposició-Certamen «Medalla Tapiro» i «Medalla Julio», a Tarragona.

1945. Vocal del Tribunal d'Oposicions a la Càtedra de Dibuix i Gravats de l'Escola de Belles Arts de Barcelona. Formà part del jurat de la «Fundació Amigó Cuyàs». A la Reial Col·legiata de Santa Anna, de Barcelona, pintà el fresc de l'absis de la Capella del Santíssim Sagrament, amb la particularitat que, entre els components de l'església militant, hi figuraven retratats l'esposa, els tres fills i el propi autor.

1946. Pronuncià un cicle de conferències a l'«Asociación Vizcaína de Arte» sobre el tema «Concepto de la pintura en general». Celebrà una exposició individual de pintures al «Salón de Arte», de Bilbao. Autor del tractat «La pintura a l'aquarella», Ed. Suc. de E. Meseguer, Barcelona. Primera edició: desembre de 1946, amb un pròleg molt interessant de F.P.D.

1947. A l'«Exposición Nacional de las Artes Decorativas», celebrada a Madrid, obtingué la primera Medalla d'Or de Pintura per la seva obra «Projecte d'absis».

1948. Al Temple Nacional del Sagrat Cor de Jesús, al Tibidabo de Barcelona, pintà al fresc els tres absis de la Capella del Santíssim Sagrament, anomenada de Sant Joan Bosco.

1949. Exposició de pintures a les «Galerías Lapayese», de Madrid. Membre del Tribunal d'oposicions convocat per proveir places de Catedràtic Numerari de l'assignatura «Gravat Calcogràfic», vacants a les Escoles Superiors de Belles Arts de Barcelona i de Sevilla.

La seva predilecció pels paratges d'alta muntanya, el portà a residir, amb la seva família, durant els mesos d'estiu, a Salardú, a la Vall d'Aran; demostrà la seva preocupació per l'estat precari i d'abandó en què es trobaven algunes construccions de caràcter històrico-artístic, i aconseguí amb el seu recolzament moral i econòmic, ajudat per altres benefactors, de reparar els danys evitant la seva ruïna i desaparició, segons consta en una acta que es va firmar el dia 10 d'agost de 1949 a Gessa, en la qual, a més, es depositava total confiança en Miquel Farré per tal d'obrar lliurement en empreses semblants.

1950. Invitat a l'Exposició d'Art Sacre a Roma, hi presentà una obra de pintura al fresc, titulada «El Baptisme de Crist».

1952. Pintà al fresc els murals de la «Mare de Déu del Claustre», a la Catedral de Solsona, província de Lleida. L'any 1952, tanmateix, rondava per Catalunya un bandoler anomenat Faceries, que es dedicava a atracar per pobles i camins. Per això, Miquel Farré, un cop realitzat el treball, el cobrà i, com que temia l'assalt, posà el sobre amb els diners dins la roda de recanvi del seu cotxe. Com que M. Farré no donava cap importància al diner —era molt després i rares vegades en portava al damunt—, passaren els mesos i el cotxe entrà un dia al taller de reparaciones, la sorpresa fou gran i l'honradesa també, ja que rebé una cautelosa trucada telefònica comunicant-li el que acabaven de descobrir.

1953. Per a l'explotació agrícola nomenada «Suquets de Sucs», a la província de Lleida, pintà el fresc de 140 m² de la Capella. Per aquestes dates aparegué el «Diccionario Biográfico de Artistas de Cataluña», de J. F. Ràfols, i en parlar de Farré ens diu: «M. Farré redimí l'aqua-

rella d'aquell estigma injust que gravitava damunt d'ella, en ésser considerada com un art inferior i de carrincloneria per causa d'aquell treball pacient i insensibilitzat que practicà la majoria d'aquarellistes que el van precedí. Com aquarellista, ha estat, indiscutiblement, un dels grans mestres de l'art català contemporani».

Apareix la segona edició del tractat «La Pintura a l'Aquarella», de Miquel Farré.

1954. Acabada la restauració de l'Església de l'Explotació Agrícola Raimat, província de Lleida, i destruïdes les primitives pintures murals que pintà el mateix Farré l'any 1932, realitzà novament els frescos que hi ha a l'actualitat, distints dels primitius, encara que dels primers se'n conserven els esbossos. Per al nou convent de clausura de les Carmelites Descalces de la ciutat de Mataró, província de Barcelona, pintà diversos plafons, entre els quals figura el de Santa Teresa de Jesús. La Biblioteca del Palau de Perelada, província de Girona, publicà el llibre *La acuarela en España*, de Ramon Reig, i diu en relació a Miquel Farré: que fou qui aixecà de la seva postració l'aquarella pròpiament dita, retornant-li totes les seves possibilitats i recursos, en oferir-nos obres belles dotades d'un concepte sa, d'un ofici segur i d'una execució àmplia, sabent anegar el paper en aigua per tal d'aconseguir els efectes millors. És pintor al fresc remarcable. La crítica més exigent li ha atribuït una sensibilitat aguda i una execució prodigiosa. Del seu llibre *La pintura a l'aquarella* se'n poden treure profitoses lliçons de tipus tènic-crític, i hi cita, sense propòsit de fer història, uns quants exemples d'autors i d'obres, ben assenyalats tots, als quals acompanyen interessants comentaris. Ha redimit l'aquarella de la carrincloneria en la qual s'havia estancat.

1955. Realitzà les pintures al fresc que decoren els murs d'una sala de l'edifici del Banc de Biscaia, situat al Passeig de Gràcia, de Barcelona.

1956. Per la gran amistat que l'unia amb l'escultor Clarà, havien estat invitats diverses vegades a Olot, i essent Bartomeu Mas president de l'Agrupació d'Aquarellistes d'Olot, es creà el Premi Miquel Farré de Pintura a l'aquarella.

1957. Se li encomanà i realitzà a les «Llars Mundet», de la Diputació Provincial de Barcelona, les pintures al fresc que decoren el vestíbul i el pavelló central, amb el tema «Homenatge a la Vellesa».

1959. Fou nomenat, a Madrid, Vocal del Jurat per a la provisió de la Càtedra de Procediments Pictòrics de l'«Escuela de Bellas Artes de San Fernando». Miquel Farré, als pocs anys d'haver estat nomenat Catedràtic de Procediments Pictòrics de l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi, de Barcelona, començà a concebre la idea de crear una escola de pintura mural, dels procediments a l'aigua i al fresc en particular, especialment, i ho comentà amb el seu exdeixeble, J. M. Garrut, ja que coincidien en els mateixos conceptes artístics. Amb el temps madurà aquesta idea i vers el 1957 la donà a conèixer a l'important filòleg i científic, Monsenyor Antoni Griera i Gaja —a qui l'unia una gran amistat, i que residia a la Casa de l'Abat del Monestir de Sant Cugat del Vallès—, fundador de l'Institut Internacional de Cultura Romànica; li proposà la creació d'una Escola de Pintura Mural, que tingués les seves dependències al Monestir, i aconseguí, amb el seu entusiasme, el beneplàcit i la protecció de la Diputació Provincial de Barcelona, que ja subvencionava, com a institució pròpia, l'Institut Internacional de Cultura Romànica. El 1959 es creà, per decret oficial, l'Escola Internacional de Pintura Mural Contemporània, que s'instal·là al Monestir de Sant Cugat del Vallès, de la província de Barcelona.

1960. Per encàrrec del Director General de Belles Arts, el senyor Marquès de Lozoya, pintà al fresc els murals de la «Sala de Armas», de l'Alcàsser de Segovia, que representen la història de l'Artilleria Espanyola, amb la dificultat consegüent de complaure i representar totes les branques. Residí a Segòvia diversos mesos per tal de realitzar el treball, i com que tenia per ajudant algun soldat de la comarca, els dies festius feia tertúlia amb els seus familiars, amb els quals es trobava molt a gust.

Realitzà, a més, les pintures murals de l'escala d'honor que dona accés a les dependències de la Direcció, a l'edifici central del Banc de Bilbao, de la Plaça de Catalunya, de Barcelona.

1961. S'inauguraren les dependències del Monestir de Sant Cugat del Vallès, destinades a hostatjar l'Escola Internacional de Pintura Mural Contemporània. Eren les naus adjacents al claustre romànic i formaven diverses sales, que disposaven de grans espais de paret; la més gran, amb una alçada de 14 metres, era considerada una de les majors d'Europa. A l'Escola es donaven dos cursets anuals: un fonamental, nomenat Curs de Primavera, durant els mesos de maig-juny, i l'altre, nomenat Curs de Tardor, durant els mesos de setembre-octubre; el primer durava un mes i el segon, quinze dies. El 1961 hi hagué

la primera convocatòria amb una matrícula de 6 alumnes, la següent, però, el 1962, comptà ja amb 30 alumnes, la qual cosa demostrà la qualitat de l'ensenyament i l'interès despertat en els alumnes; fins a la mort del pintor passaren per l'Escola grups de les principals províncies espanyoles i, també, franceses, belgues, angleses, alemanyes, holandeses, nord i sud-americanes, japoneses, xineses, irakeses, israelites i hindús. Veritablement aquesta Escola es podia dir Internacional. Durant l'esmentat període actuaren, a més d'altres professors, Miquel Farré com a Director, i Josep M.ª Garrut, com a Secretari.

1962-1963. Durant aquest període dedicà tot el temps disponible a l'organització i a posar en marxa l'Escola Internacional de Pintura Mural i també al Patronat del Monestir de Sant Cugat del Vallès.

1964. Com a membre del Congrés del Secretariat Internacional d'Artistes Catòlics «Pax Romana», a Montserrat, s'ocupà dels estrangers. Realitzà a l'Hospital de Sant Pau, de Barcelona, al hall de la sala nomenada de la Puríssima, les pintures murals que representen «La Victòria sobre la malaltia i el sofriment».

1965. Membre del Tribunal encarregat de jutjar les oposicions a les càtedres vacants de les Escoles de Belles Arts, de Madrid i de Barcelona.

Per a l'empresa «Codorniu, S. A.», de Sant Sadurní d'Anoia, província de Barcelona, realitzà les pintures al fresc de la Sala de Recepció, així com els frescos de la Capella de «Can Codorniu», de la mateixa localitat.

1966. Membre del Jurat qualificador del Concurs de Pintura «Gran Premi Sant Jordi», de la Diputació de Barcelona. Vocal del Tribunal d'Oposicions de l'Ajuntament de Barcelona per tal de proveir les places de Conservador de Museus.

1969. Invitat d'honor de l'Agrupació d'Aquarellistes Canaris als actes d'homenatge a Bruno Brandt. També celebrà una exposició de pintures a Santa Cruz de Tenerife.

1970. Per encàrrec del Dr. Juyent, Director del Museu Diocesà, de Vic, realitzà els estudis convenientes i un avanç aproximat del cost dels treballs per tal de decorar amb pintures al fresc la part superior de la nau central de la Catedral de Vic. El projecte era molt ambiciós

i M. Farré pensava comptar amb l'ajut d'un petit equip d'alumnes destacats per tal de facilitar l'execució. Quan la Mitra conegué el projecte considerà, d'acord amb les directrius del Concili, que no era el moment oportú per a dispensar cap quantitat, tota vegada que existien altres necessitats prioritàries.

Aparegué la reimpressió del tractat «La Pintura a l'Aquarella», de Miquel Farré.

1971. La Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi el nomenà representant seu al Patronat del Monestir de Sant Cugat del Vallès, de Barcelona.

1972. L'església de Sant Joan d'Arties, a la Vall d'Aran, situada fora de la població, la construcció de la qual era del segle XIV i que es trobava en estat ruïnós, fou degudament consolidada i reconstruïda totalment la seva coberta gràcies al patrocini de Miquel Farré i altres donants generosos.

1973. Miquel Farré creà la «Fundació Museu Etnològic d'Era Val d'Aran», amb el fi de prestar el seu recolzament moral i econòmic a la comarca de la Vall d'Aran, preocupat com estava per la dispersió dels objectes artístics, arqueològics i històrics que es produïa a l'esmentada Vall; calia l'organització d'un Museu Comarcal, que servís de nucli i aglutinant de totes les manifestacions i activitats artístico-culturals de la Vall d'Aran.

El Bisbat de la Seu d'Urgell cedí a precari l'usdefruit de l'església de Sant Joan d'Arties i dels terrenys annexos a la «Fundació Museu Etnològic d'Era Val d'Aran», ja que no en tenia necessitat per al culte ordinari i desitjava cooperar a la meritíssima labor de salvament dels valors artístics, històrics i culturals de la Vall d'Aran. La representació i govern de la «Fundació Museu Etnològic d'Era Val d'Aran», com l'administració i disposició dels seus béns, es regí per un Patronat, presidit per Miquel Farré.

1974. La «Fundació Museu Etnològic d'Era Val d'Aran» adquirí l'edifici conegut per la Torre del General Martignon per tal d'ésser destinada a Museu de la Val d'Aran; es trobava a la part vella del casc de Viella i era l'antiga casa Santesmases, una casa senyorial de caire fortificat, construïda segons les arts del segle XVI. El projecte de restauració i habilitació s'encarregà a l'arquitecte Joan Bassegoda i Nonell.

1975. Pintà al fresc la cúpula de la llanterna de la Capella de Sant Jordi del Palau de la Diputació Provincial de Barcelona, i el propi pintor manifestà que en determinats casos, com el present, per a realitzar el treball s'havien d'efectuar determinats malabarismes no sense emoció, ja que per tal d'arribar a situar-se a l'improvisat taller dalt de la cúpula —semblant al que podria ésser la cúpula dels astronautes en ple vol— calia recórrer un centenar de metres de cornises per les cobertes de l'edifici, per tal de baixar després per la llanterna que dona accés a l'interior de la cúpula, tal com ho farien els tripulants d'un submarí, és a dir, servint-se de l'obertura de coberta.

Es realitzaren les obres de restauració i habilitació de l'edifici nomenat «Torre del General Martignon» per tal d'habilitar-lo com a Museu. S'edità un fullet de propaganda turística, denominat «Fundació Museu Etnològic d'Era Val d'Aran», en el qual s'especificaven els fins de la Fundació amb una història breu dels edificis restaurats i salvats de la seva total destrucció, així com els projectes de cara el futur en relació amb obres d'art i objectes artesans tradicionals, tot això acompanyat de fotografies interessants.

1976. Es realitzaren les obres corresponents a la primera fase del projecte de consolidació de l'absis i restauració de l'església parroquial de Santa Maria d'Arties, a la Vall d'Aran, a càrrec de la «Fundació Museu Etnològic d'Era Val d'Aran».

1978. El pintor Miquel Farré i Albagés, aquarellista i muralista, morí a Barcelona, el 21 de maig de 1978, dos dies abans d'inaugurar-se el Curs de Primavera de l'Escola Internacional de Pintura Mural Contemporània que ell creà. Que Déu el tingui a la Glòria!

* * *

He procurat, amb tot el que he ressenyat anteriorment, de transcriure dates i esdeveniments importants de la vida i obra del pintor Miquel Farré, per tal de donar fe de la seva polifacètica activitat professional. Crec oportú de citar, com a complement, altres notícies que contribueixin a donar a conèixer la seva destacada personalitat.

Miquel Farré fou un pintor brillant que dominà totes les tècniques; treballador incansable, de recte procedir, afable amb tothom, molt generós i sentimental. Ensenyà als seus fills a respectar les persones, a actuar honradament, a valorar la senzillesa, a donar-se a la vocació

i a estimar l'home com la bellesa màxima de la Creació. A través de l'Art, adquirí un gran coneixement de la història i de la cultura cristiana. Home de costums senzills, tenia una gran fe cristiana i vivia amb simplicitat.

Home de caràcter obert i jovial, disfrutava enmig de la joventut i en les seves tertúlies; tan bon punt iniciades, es formava un cercle al voltant seu per tal d'escoltar les seves explicacions.

Es lamentava que veia esporàdicament els seus condeixebles de Belles Arts i els seus amics de professió, ja que la pressa i el bullit de la ciutat no permetien mantenir una relació freqüent.

Es relacionà amb universitaris i acadèmics, i cal remarcar la seva gran amistat amb el filòleg Monsenyor Griera, una part dels estudis del qual passaren, per mediació de M. Farré, al Centre Excursionista de Catalunya. Una altra gran amistat fou la que mantingué amb el llorejat escultor Clarà, que fins i tot arribà a nomenar-lo marmessor testamentari.

Sentia profundament l'ensenyament i els seus alumnes omplien molt la seva vida, ja que disfrutava comunicant-se amb ells. No podia sofrir que un artista sentís minvada la seva llibertat i es sentia profundament apenat quan algun amic pintor o deixeble es lligava per qüestions econòmiques, que li restaven llibertat d'expressió. Per això, s'aïllà del món de les exposicions i també perquè li dolia molt de desprendre's d'algun quadre seu. A partir de l'any 1950 foren poques les persones que pogueren aconseguir una obra seva i els que ho feren, fou més per amistat que per diners.

El seu taller del carrer de Llúria, 51, era el seu món i ningú no podia franquejar-lo per tal de tafanejar o posar les coses en ordre, que bona falta li feia. La seva esposa es guardà sempre d'entrar-hi per tal d'ordenar-lo o netejar. Com que a casa seva, degut a la precària salut de la seva esposa, no rebia més que els seus familiars, era al taller on rebia els amics o deixebles que per tal de consultar-li algun assumpte ho sollicitaven.

Tots els qui el conegueren estan d'acord que tenia unes mans molt expressives. Eren unes mans fortes, amples i molt endurides pel contacte amb la calç viva. Usava sovint el dit gros per descriure un traç al mural i feia freqüentment el gest de passar la mà plana per damunt de la paret com si volgués acaronar-la, o per tal de captar la qualitat de l'obra realitzada. Una altra particularitat seva era que quan estava abstret se li encrespava el cabell de sobre les orelles.

No donava importància als diners i com que era home de costums austers, anava amb les butxaques buides; tampoc no usava rellotge,

però sempre arribava puntualment a les entrevistes, juntes i horaris de les seves obligacions professionals.

En relació amb la qualitat dels materials que usava, cal dir que els donava la màxima importància: el paper, la tela, la paret, els pinzells, els colors, la calç. A casa seva guardava la «pastera»; pots i tubs de colors naturals, minerals, omplien el cofre del cotxe, les seves motxilles i les butxaques. Esgotat el paper «Watman», ell encara en tenia reserves. Mai no deixà de portar corbata, ni mentre treballava, i fins i tot quan ho feia enfilat en febles bastiments.

Apassionat per la natura i casat amb Dolors Raventós, filla d'una família d'agricultors, arribà a sentir perfectament l'agricultura, com ho demostrà a la finca Raimat, a la província de Lleida. Aportava al camp bones labors i abonaments que, amb una profunda atenció, donaven com a resultat unes bones collites. Deia que era molt important caminar pels camps i entre els cultius per tal de veure les plantes de prop. Amb gran sorpresa dels veïns, sempre era el primer a detectar les plagues que afectaven les plantacions. Deia que el cotxe ha estat el gran enemic de l'agricultura.

Una altra activitat derivada de la seva passió per la natura fou la pràctica del muntanyisme, perquè li oferia l'oportunitat de trobar la frescor i l'alegria de les coses senzilles i autèntiques, que li servien de sedant per al neguit de la vida consumista i artificial de cada dia. Freqüentava les excursions o acampades en grup, que realitzava amb els socis del Centre Excursionista de Catalunya, i aprofitava aquestes circumstàncies per a compaginar amb la seva activitat favorita: realitzant apunts pictòrics dels llocs visitats. Amb el seu entusiasme i exemple, es creà al C.E.C. la subsecció de pintura que feia sortides pictòriques mensualment.

En una sortida que realitzaren a Caldes de Montbui, a l'època dels ametllers florits, M. Farré deixà de pintar per fer una petita pausa i s'aixecà per veure què feien els seus companys: en dir-li el seu amic Pujol que la seva pintura l'entusiasmava, li respongué que li canviava per la seva, i Pujol, sense donar-hi gaire importància, li contestà: «fet!». Al cap d'uns dies, però, Pujol rebé degudament emmarcada l'aquarella de Farré, amb una nota que deia: «Espero el canvi promès». Romangué estupefacte per la seva generositat.

En un campament que feren a l'Estanyol de Ratera, prop del refugi d'Amitges, efectuaren l'ascensió al Basiero Nord, i M. Farré figurà entre els qui assoliren el cim.

El C.E.C. fou per a Miquel Farré com la seva segona família. Co-neixia molt bé la muntanya; era un gran muntanyenc, molt estimat per

la gent del país, ja que es desfeia per resoldre'ls els problemes que podia. Recorregué les valls i pujà als principals cims del Pirineu, acampant prop dels llacs d'alta muntanya amb els grups del C.E.C. Quan tenia gairebé setanta anys efectuà encara l'ascensió a l'Aneto.

Tingué el desig de fer participar als altres els seus neguits i experiències per tal de dignificar i enaltir la pintura a l'aquarella, i per això es dedicà amb tota la seva ànima a la docència, perquè la sentia profundament. Fou professor, catedràtic, tractadista i creador de l'Escola Internacional de Pintura Mural Contemporània de Sant Cugat del Vallès, província de Barcelona. Després d'ésser jubilat, en produir-se l'edat reglamentària, de la Càtedra de Procediments Pictòrics, a la Facultat de Belles Arts de Barcelona, continuà, fins a la seva mort, la docència a l'Escola de Pintura Mural que ell creà.

Vetllà per la salvaguarda de les obres d'art i artesanals dels pobles i creà per a aquest fi la «Fundació Museu Etnològic d'Era Val d'Aran», i adquirí l'edifici anomenat Torre del General Martignon, a Viella, per habilitar-lo com a Museu.

Si, amb la meua modesta aportació, he contribuït a remarcar la insòlita personalitat del pintor Miquel Farré i Albagés, em donaré plenament per satisfet.